

LMA Koskinen Timo(LVM)

15.04.2013

Suuri valiokunta

Viite

Asia

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle lentomatkustajien suoja lentoyhtiön maksukyvyttömyystilanteessa

U/E-tunnus:

EUTORI-numero: EU/2013/0791

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys komission tiedonannosta Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle lentomatkustajien suojasta lentoyhtiön maksukyvyttömyystilanteessa

Ylijohtaja Minna Kivimäki

LIITTEET

Asiasanat	lentoliikenne, matkustajien oikeudet
Hoitaa	LVM, OM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIK, TEM, TRAFI, UM, VM, VNK, YM

LMA Koskinen Timo(LVM)

15.04.2013
JULKINEN

Asia

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle lentomatkustajien suoja lentoyhtiön maksukyvyttömyystilanteessa

Kokous

Liitteet

COM(2013) 129 final

Viite

EUTORI/Eurodoc nro:

EU/2013/0791

U-tunnus / E-tunnus:

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe:

Käsittelyä neuvoston työryhmässä ei vielä aloitettu. Asia on mahdollisesti esillä vasta Liettuan pj-kaudella.

Asiakirjat:

KOM(2013) 129 lopull.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

Käsittelijä(t):

Liikenne- ja viestintäministeriö Timo Koskinen p. 2401
Liikenteen turvallisuusvirasto Johan Skjäl p. 029 5346 115
Liikenteen turvallisuusvirasto Veli-Matti Petramo p. 029 5346 094

Suomen kanta/ohje:

Suomi voi pääpiirteissään yhtyä komission tiedonannossa esittämään analyysiin lentoyhtiöiden maksukyvyttömyyden vaikutuksista lentomatkustajille sekä suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti komission esittämiin toimenpiteisiin.

Pääasiallinen sisältö:

Tiedonannossaan komissio asettaa tavoitteeksi erityisesti pelkän lentolipun ostaneiden kuluttajien suojan lujittamisen voimassa olevaa lainsäädäntöä tehostamalla. Komissio arvioi lentoyhtiön maksukyvyttömyystilanteessa lentomatkustajiin sovellettavien säädösten nykytilaa ja kartoittaa toimenpiteitä, joita se voisi toteuttaa toimivaltaisiin kansallisiin viranomaisiin ja muihin toimijoihin nähden.

Erityisenä ongelmana julkisessa keskustelussa ja poliittisesti on kiinnitetty huomiota lentoyhtiöiden maksukyvyttömyyden suurista vaikutuksista erityisesti lentomatkustajiin, jotka ovat sellaisissa kohteissa, joissa vaihtoehtoisia palveluita on vähän tai ei lainkaan ja ovat näin ollen jääneet ilman lentoa kohteeseen.

Komissio esittää asetuksen (EY) No 261/2004 mukaisen lentomatkustajien avustamista koskevan sääntelyn täytäntöönpanon tehostamista niitä valvontatoimia lujittamalla, joilla valvotaan liikennelupien myöntämistä EU:n lentoyhtiöille asetuksen (EY) N:o 1008/2008 nojalla ja ei pidä tarkoituksenmukaisena uuden lainsäädännön antamista.

Komissio kannustaa kansallisia viranomaisia, jotka vastaavat asetuksen (EY) No: 1008/2008 ja asetuksen (EY) N:o 261/2004 täytäntöönpanosta, koordinoimaan toimiaan sen varmistamiseksi, että lentoyhtiöiden taloudellista asemaa seurataan asianmukaisesti, ja tarvittaessa soveltamaan koordinoitua lähestymistapaa lentoyhtiön toiminnan lakkauttamiseen, jotta lentomatkustajiin kohdistuvat vaikutukset voidaan minimoida ja pitää tärkeänä tavoitteena sääntelyviranomaisten ennakoinnin parantamista.

Komission tavoitteena on lisäksi edistää tiiviimpää yhteistyötä sekä parhaiden toimintatapojen ja tietojen jakamista jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten välillä. Tiedonannossa esitetään komission ja EU:n ilmailualan järjestöjen yhteenliittymien pyrkimys edistää vapaaehtoisia järjestelyjä, jotka koskevat ”apuuntulohintojen” tarjontaa ja niiden tehokasta edistämistä. Komission pyrkimyksenä on edistää vapaaehtoisia järjestelyitä, joilla täydennetään ”apuuntulohinnoittelua”, esimerkiksi alentamalla lentoasemamaksuja tällaisissa tilanteissa, jotta lentomatkustajille koituvat kustannukset voidaan minimoida.

Komission pyrkimyksenä on lisäksi, että SAFI (Scheduled Airline Failure Insurance)-vakuutus tai sen kaltaiset vakuutustuotteet ovat laajemmin ja järjestelmällisemmin saatavilla kaikkialla EU:ssa.

Komission ja IATA:n yhteisenä pyrkimystä on, että hyväksytään palvelutasosopimus BSP-järjestelmän käytöstä sen varmistamiseksi, että mahdollisimman moni lentomatkustaja saa rahansa takaisin ennen lentoyhtiön julistamista maksukyvyttömäksi. Komission aikomuksena on edistää sellaisten tietojen laajempaa ja järjestelmällisempää saatavuutta, jotka koskevat luottokorttien tai senkaltaisten tuotteiden kautta tapahtuvaa korvausten maksamista jäsenvaltiossa, jotta lentomatkustajat voivat suojautua maksukyvyttömyysriskiltä kansallisen lainsäädännön nojalla.

Komissio aikoo seurata tarkasti näiden toimenpiteiden toteuttamista. Kahden vuoden kuluttua tämän asiakirjan hyväksymisestä komissio aikoo tarkistaa toimenpiteiden tehokkuutta ja toimivuutta sekä arvioida, tarvitaanko lainsäädäntöaloitetta sen takaamiseksi, että lentomatkustajilla on suojaa lentoyhtiön maksukyvyttömyystapauksessa.

Taustaa:

EU-lainsäädäntöön perustuva nykyinen lentomatkustajien suoja on ongelmallinen, koska lentoyhtiöt ja toimivaltaiset viranomaiset eivät ole kyenneet varmistamaan ennalta riittävällä tavalla konkurssin varalta, että pelkän lentolipun ostaneet lentomatkustajat reititetään uudelleen toiselle lennolle, heille tarjotaan apua ja heidän muut oikeutensa toteutuvat (esimerkiksi oikeus saada tietoa, apua ja korvaus). Sääntelyn ongelmana ovat toisaalta tilanteet, joissa vaikeuksiin joutunut lentoyhtiö ei ole noudattanut asetuksen (EY) N:o 261/2004 perustuvia lentomatkustajien oikeuksia, varsinkaan niitä, jotka koskevat lentoa odottamaan joutuvien lentomatkustajien uudelleenreititystä ja avun antamista (esim. majoitus). Asianomaiset lentomatkustajat ovat siksi joutuneet huolehtimaan näistä asioista itse.

Vuosina 2000 - 2010 noin 76 prosentilla pelkän lentolipun ostaneista lentomatkustajista, ei ollut minkäänlaista muuta suojaa asetuksessa (EY) N:o 261/2004 säädetyn suojan lisäksi. Asetusta on käytännössä vain harvoin sovellettu maksukyvyttömyystilanteisiin. Useimmiten lentomatkustajien oli pakko hakea alkuperäisen lentolippunsa korvaamista maksukyvyttömän lentoyhtiön velkojina kansallisissa maksukyvyttömyysmenettelyissä vaihtelevalla menestyksellä. Muista lentomatkustajista sai korvauksen pankki- tai luottokortin myöntäjältä. Lentolippu korvattiin myös niille kahdeksalle prosentille, jotka ostivat lentolippunsa IATA-matkatoimistosta. Vain kahdella prosentilla oli SAFI-vakuutuksen (Scheduled Airline Failure Insurance) kaltainen lisäsuoja.

Korvaus on koskenut vain alkuperäisen lentolipun hintaa, jos matkustajalla ei ole SAFI vakuutusta. Lentomatkustajien, jotka ovat saaneet takaisin lentolipun täyden hinnan, arvioidaan saaneen takaisin vain 60 - 70 prosenttia lopullisista kustannuksistaan, jos he valitsivat uudelleenreitityksen, sillä uusien lentojen lisäkustannuksia ei korvata. Lentoa odottamaan joutuneet lentomatkustajat, joilla oli SAFI-vakuutus, saivat takaisin suuremman osan kustannuksistaan kuin muiden vakuutusjärjestelmien asiakkaita. Kansalliset viranomaiset tarjosivat suoraa apua lentomatkustajille vain muutamissa tapauksissa.

Jäsenvaltioilla on erilaisia rahoitusvälineitä matkapakettidirektiivissä asetettujen velvoitteidensa täyttämiseksi. Jotkin ovat ulottaneet matkapakettidirektiivin mukaisen suojan suoraan pelkän lipun ostaneisiin matkustajiin.

SAFI on vakuutus, jonka avulla pelkän lentolipun ostaneet lentomatkustajat voivat joissakin maissa (esim. UK ja Irlanti) saada vakuutusturvan sellaisten kustannusten varalta, joita maksukyvyttömyydestä aiheutuu. Vakuutusala katsoo että SAFI-vakuutuksen kaltaisia tuotteita olisi käytettävä enemmän.

IATA:n akkreditoimien matkatoimistojen kautta ostettujen lentolippujen maksuja säilytetään keskitetyssä maksujärjestelmässä (BSP) ennen niiden toimittamista lentoyhtiöille yleensä kuukausittain. Jos IATA:n jäsenlentoyhtiöstä tulee maksukyvytön, IATA voi vapaaehtoisesti suorittaa korvauksen lentomatkustajille, joiden maksuja ei ole vielä toimitettu lentoyhtiöille. Korvauksen edellytyksenä on että rahat sijaitsevat edelleen BPP-järjestelmässä. Suoja koskee ainoastaan lentomatkustajia, jotka ovat tehneet varauksen maksumääräajassa eli enintään 30 päivää ennen lentoa.

Joissain jäsenvaltioissa kuluttaja voi lentoyhtiön maksukyvyttömyystapauksessa hakea korvausta luotto- ja pankkikortin myöntäjältä, jos on ostanut lentolippunsa luottokortilla. Korvaus koskee yleensä vain alkuperäisen lentolipun hintaa. Joissain tapauksissa apua on saatu myös muilta lentoyhtiöiltä, jotka ovat tarjonneet nimellisiä ”apuuntulohintoja”.

Lentomatkustajan asema maksukyvyttömyystilanteessa riippuu erityisesti siitä, miten lippu on hankittu. Keskeinen ero on siinä, onko kyseessä pelkkä lentolippu vai matkapaketti, johon sisältyy lennot. Matkapaketin ostaneet lentomatkustajat on jo suojattu, sillä matkapakettidirektiivi (90/314/ETY) velvoittaa matkanjärjestäjät joko maksamaan kuluttajalle korvaukset tai tekemään vaihtoehtoisia lentojärjestelyitä sekä tarjoamaan tilapäisesti apua (esim. majoitus ja virvokkeet), jos sopimuslentoyhtiöstä tulee maksukyvytön.

Sen sijaan EU:n oikeuskehys ei sisällä pelkän lentolipun ostaneisiin lentomatkustajiin sovellettavia säännöksiä maksukyvyttömyystapauksessa. Tällaisissa tapauksissa lentomatkustajien on yleensä suojattava etunsa itse.

Matkustajat eivät kuitenkaan ole kovin tietoisia siitä, onko heillä jonkinlainen suoja ja eivät näin ollen ole asianmukaisesti ryhtyneet toimiin suojatakseen itsensä lentoyhtiön maksukyvyttömyyden varalta.

Lentoliikenteen harjoittajien maksukyvyttömyyden arvioidaan vaihtelevan vuosittain ja todennäköisesti nousevan, koska liikenne kasvaa ja markkinoilla on entistä vähemmän mutta suurempia lentoyhtiöitä. Lentoyhtiön maksukyvyttömyydellä arvellaan olevan aikaisempaa suurempia vaikutuksia.

Kansallinen käsittely:

EU-asioiden komitean alainen liikennejaosto, kirjallinen menettely 16.-19.4.2013.

Eduskuntakäsittely:

Käsittely Euroopan parlamentissa:

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema:

Ei muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön tässä vaiheessa.

Taloudelliset vaikutukset:

Ei välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat tekijät:

Komissio on samaan aikaan tiedonannon kanssa antanut ehdotuksen lentomatkustajien oikeuksia koskevien säännösten muuttamista, KOM(2013) 130 lopull.

Asiasanat	lentoliikenne, matkustajien oikeudet
Hoitaa	LVM, OM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIK, TEM, TRAFI, UM, VM, VNK, YM

